

WYDZIAŁ NAUK BIOLOGICZNYCH

> Konferencja naukowa *Ptaki miast*, Zielona Góra, 14-16 września 2012 r.

Szeroko pojęta tematyka synurbizacji ptaków i ich ochrona w miastach była tematem konferencji, która odbyła się w Zielonej Górze w dniach 14-16 września 2012 r. Organizatorami byli Sekcja Ornitologiczna Polskiego Towarzystwa Zoologicznego i Wydział Nauk Biologicznych Uniwersytetu Zielonogórskiego. Konferencja wywołała duże zainteresowanie, w dużej mierze spowodowane narastającymi problemami ochrony ptaków w miastach, takimi jak: niszczenie siedlisk w trakcie termomodernizacji, remonty budynków, zabudowa „plomb” czy nieodpowiednie przekształcanie zieleni zagrażającymi bioróżnorodności w środowisku miejskim. Z drugiej strony zasiedlanie przez ptaki stosunkowo nowego środowiska, jakim są miasta, pozwala na śledzenie zachodzących u nich zmian w biologii i behawiorze na poziomie mikroewolucji. Dzięki konferencji spotkały się osoby badające ptaki miast od dziesięcioleci, o ogromnym doświadczeniu, a także młodzi przyrodnicy walczący o ochronę ptaków w miastach. Spotkanie to umożliwiło wymianę doświadczeń, zarówno na sali konferencyjnej, jak i w rozmowach kulturalnych.

W piątek, 14 września, rozpoczęto spotkanie pokazem multimedialnym znanego fotografa przyrody Grzegorza Sawko *Ptaki środkowej doliny Odry*. Portrety ptaków przepłatały się z fotografiami zmieniających się pór roku na Odrę. Prezentację przyjęto z dużym aplauzem. Jeszcze większe zainteresowanie wzbudziła prezentacja Ludwika Tomiałojcia (Muzeum Przyrodnicze Uniwersytetu Wrocławskiego) przedstawiająca wrażenia przyrodnika z ponad miesięcznej wyprawy na Syberię - mało znanego zakątek Ziemi. Niewątpliwie każdy ornitolog chciałby zobaczyć prawdziwą tajgę i „zaliczyć” nowe gatunki ptaków, w tych bardzo trudnych do penetracji miejscach.

Otwarcia właściwej Konferencji Sekcji Ornitologicznej PTZool. dokonał w sobotę (15 września) Prorektor ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą Uniwersytetu Zielonogórskiego, prof. Janusz Gil. Warto zwrócić uwagę na fakt, że w konferencji wzięli udział naukowcy niezwykle zasłużeni w badaniach nad ptakami osiedli ludzkich: prof. Maciej Luniak, prof. Jan Pinowski i prof. Ludwik Tomiałojć. Wszystkim trzem, Prorektor wręczył przyznane przez Prezydium Sekcji Ornitologicznej PTZool. dyplomy uznania.

Pierwszy wykład plenarny dotyczył przeglądu atlasów awifauny miast w Europie (Maciej Luniak, MiZ PAN). Duże zainteresowanie wzbudziło omówienie metodyki zbierania danych oraz stosowane siatki kwadratów. Następnym wykładem

plenarny poprowadzony przez Ludwika Tomiałojcia opierał się na prowadzonych przez niego badaniach we Wrocławiu i Legnicy w okresie ok. 40 lat. W obecnych czasach, gdy granty trwają zazwyczaj 1-3 lata, niewiele osób może pochwalić się takim długim okresem zbierania danych. Pozwoliło mu to na przeanalizowanie zmian zachodzących w awifaunie parków śródmiejskich w warunkach różnej presji drapieżników (wrona siwa, kuna).

Dla wszystkich ważnym wystąpieniem było omówienie przez prawnika i miłośnika ptaków, Pawła Dolatę (Południowowielkopolska Grupa OTOP) zagadnień ochrony pta-



STOJA: PROF. L. JERZAK - DZIEKAN WNB UZ, PROF. J. GIL - PROREKTOR UZ, PROF. M. LUNIAK, PROF. L. TOMIAŁOJC, PROF. J. PINOWSKI

ków w miastach, w świetle przepisów prawa polskiego. Znajomość prawa pozwala na skuteczne zmuszanie wręcz urzędów miasta i inwestorów do dostrzegania ptaków w miastach i wprowadzania minimalizacji oddziaływania oraz kompensacji przyrodniczej w przypadku różnych inwestycji.

W następnej prezentacji omówiono (Piotr Tryjanowski, Krzysztof Dudek, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu) adaptacje behawioralne ptaków kolonizujących miasta. Badania nad tym aspektem mogą w prosty i tani sposób dostarczyć wielu cennych danych.

Jerzy Bańbura (Uniwersytet Łódzki) bazując na wieloletnich badaniach omówił wpływ środowisk miejskich na warunki odbywania lęgów przez sikory bogatki i modre, porównując do populacji żyjących w lasach.

Duże zainteresowanie wzbudziła prezentacja omawiająca wpływ dużych miast na dystans wędrowki bogatki *Parus major*. (Brygida Manikowska-Słepowrońska, Jarosław Krzysztof Nowakowski, Stacja Badawcza Wędrówek Ptaków Uniwersytetu Gdańskiego) Udowodniono, że duże miasta wpływają na migrujące ptaki, a część z nich stoi wręcz przed dylematem czy lecieć dalej czy przezimować w mieście. Przy okazji zaczęto dyskutować z prelegentami czy należy dokarmiać ptaki w miastach, co może zachęcać je do zmian w zachowaniach migracyjnych. W swoim referacie pt.: *Skazani na sukces?* Martin Hromada (UZ) i Piotr Tryjanowski wskazali na potrzebę geograficznego rozszerzenia badań nad ptakami w miastach. Przecież te ptaki migrujące, które wiosną i latem obserwujemy w naszych miastach, jesień i zimę spędzają np. w Afryce. Jak tam przebiegają procesy ich synurbizacji?

Swoją prezentacją pt.: *Przyczyny śmiertelności wróbla i mazurków w parkach Warszawy i terenach wiejskich*, prof. Jan Pinowski wywołał dyskusję, w czasie której

zwracano uwagę na ważność badań nad fizjologią ptaków żyjących w różnych środowiskach.

Ciekawe podsumowanie dotyczące długoterminowych zmian w populacjach ptaków lęgowych Dolnego Śląska przedstawił Zbigniew Jakubiec (UZ). Później, Karolina Chosińska (UZ) razem ze Zbigniewem Jakubcem i Leszkiem Dudusiem, zaprezentowali swoje pomysły na temat badań dotyczących dokarmiania ptaków w osiedlach ludzkich.

Osoby zajmujące się ekologią miast, oczekują na rozpoczęcie się procesu osiedlania się kruków w osiedlach ludzkich. Zmieni to całkowicie skład awifauny miejskiej. Dlatego z dużym zainteresowaniem oczekiwano na prezentację pierwszych danych z Polski (Dorota Zawadzka, Grzegorz Zawadzki, KOO) dotyczących synurbizacji tego gatunku. Z prezentacji wynika, że kruk rozpoczął już gniazdowanie na obrzeżach niektórych miast.

Jedną z prezentacji (Dmitry Vintchevsk, Siargey Sakowicz, APB BL Białoruś) dotyczyła populacji pustułki *Falco tinnunculus* żyjącej za wschodnią granicą w Grodnie (Zachodnia Białoruś). Poza aspektami biologii lęgowej omówiono szczegółowo pokarm miejskiej pustułki.

W ostatnim dniu konferencji Andrzej Węgrzynowicz (MiZ PAN) rozpoczął spotkanie omówieniem biologii populacji wróbla i mazurka żyjących w Warszawie. Zaprezentował dane o liczebności oraz zmiany uwarunkowane dostępnością miejsc gniazdowych. Dla wróbla ważne były budynki, a dla mazurka skrzynki lęgowe. W kolejnych referatach prelegenci podsumowali dotychczasową wiedzę o występowaniu wybranych gatunków lub grup ptaków w miastach. Dawid Sikora zaprezentował dane o zgrupowaniach ptaków terenów otwartych warszawskiego Wilanowa, a Adam Zbyryt (PTOP) przedstawił sytuację gawrona w największych miastach województwa podlaskiego. Ciekawe podsumowanie naszej wiedzy o sowach w miastach zreferował Jacek Wiącek (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie).

Kończący konferencję referat Marcina Bocheńskiego (UZ) i Michała Kuźmiaka (UZ) pt.: *Śmiertelności ptaków na przezroczystych ekranach akustycznych w Zielonej Górze* wywołał ożywioną dyskusję o oddziaływaniu na ptaki ekranów akustycznych, sposobach badań tego zagadnienia i problemach ochroniarskich z nim związanymi.

W trakcie sesji posterowej obejrzano ok. 20 posterów, przy czym większość z nich także była przyczynkiem do rozmów i wymiany doświadczeń naukowych oraz praktycznych w ochronie przyrody.

Abstrakty wystąpień i posterów dostępne są na stronie internetowej Sekcji Ornitologicznej PTZool.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że konferencja odbywała się w okresie Winobrania - znanej imprezy, z której słynie miasto Zielona Góra. Wielu uczestników Konferencji, po uroczystej kolacji w MiniBrowarze Haust oddało się urokom Dni Zielonej Góry i miało okazję kosztować win wszelakiego typu i smaku.

Wszyscy uczestnicy zgodnie uznali spotkanie za ważne i pozytywne, a przy tym spędzone w miłej, sympatycznej atmosferze. Raz jeszcze można było się przekonać, że ptaki w miastach cały czas dostarczają wyzwań współczesnym badaczom, a także praktykom ochrony przyrody.

M. Bocheński, L. Jerzak

> WYDZIAŁ PEDAGOGIKI, SOCJOLOGII I NAUK O ZDROWIU

> Międzynarodowa Konferencja pt.: *Edukacja dziecka według Planu Daltońskiego w teorii i praktyce*

18 października 2012 r., z inicjatywy pracowników Katedry Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej Wydziału Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu dr Mirosławy Nyczaj-Drag oraz dr Anetty Soroki-Fedorczuk, odbyła się Międzynarodowa Konferencja pt.: *Edukacja dziecka według Planu Daltońskiego w teorii i praktyce*. Patronat nad konferencją objęła Prezes Polskiego Stowarzyszenia Dalton mgr Katarzyna Dryjas. Gośćmi honorowymi konferencji byli przedstawiciele Dalton International z Holandii Roel Rohner - Prezydent Holenderskiej Fundacji Dalton International oraz Paul Bruijn - Wiceprezydent Dalton International. W drugiej z części konferencji swoje referaty zaprezentowały doc. Inessa Filippowa oraz prof. Irena Tomaszewska ze Wschodnioeuropejskiego Uniwersytetu imienia Lesi Ukrainki w Łucku na Ukrainie.

W imieniu władz Wydziału gości przywitała Dziekan prof. Ewa Narkiewicz-Niedbalec, zaś swoją obecnością zaszczycił nas Prodziekan ds. Organizacji i Rozwoju prof. Marek Furmanek.

Konferencja adresowana była w szczególności do nauczycieli akademickich specjalizujących się we wczesnej edukacji dziecka, dyrektorów szkół i przedszkoli, nauczycieli edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej, jak również do wszystkich zainteresowanych poznaniem założeń teoretycznych i rozwiązań praktycznych Planu Daltońskiego.

Idea Planu Daltońskiego jest jedną z propozycji merytorycznego i praktycznego wsparcia nauczycieli wczesnej edukacji w zakresie nowych form kształcenia dziecka. Jest odpowiedzią na poszukiwanie niekonwencjonalnych, skutecznych rozwiązań, które można wykorzystać w edukacji dziecka nastawionej na wspieranie jego wielostronnego rozwoju. Dzięki nurtowi pedagogicznemu zapoczątkowanemu przez Helen Parkhurst w początkach XX wieku szczególnie doceniona została indywidualna praca uczniów, ich samodzielność, odpowiedzialność i współpraca. Plan Daltoński umożliwia dostosowanie tempa nauki do rzeczywistych możliwości ucznia, motywuje dziecko do polegania na sobie, kształtuje inicjatywę oraz samodzielność w działaniu i myśleniu, poczucie odpowiedzialności za wykonanie podjętego zadania, zmusza do poszukiwania najlepszych i najprostszych metod pracy. W ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat koncepcja Planu Daltońskiego przeżywa swoisty renesans. W Polsce systematycznie wzrasta liczba szkół i przedszkoli z powodzeniem wykorzystujących tę propozycję pracy dydaktycznej i wychowawczej.

Konferencja spotkała się z ogromnym zainteresowaniem, o czym świadczyła bardzo duża liczba obecnych na sali dyrektorów (przedszkoli i szkół podstawowych), nauczycieli praktyków, studentów oraz pracowników Wydziału Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu. Miłym zaskoczeniem był dla nas fakt, że mogliśmy o niej usłyszeć i obejrzeć